

แบบการเสนอผลงาน
(ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง

ชื่อผู้ขอประเมิน นางสาววารณี นันทะปิตย์

ตำแหน่งปัจจุบัน นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ ทำหน้าที่ผู้อำนวยการส่วนศึกษาและพัฒนา

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน ปฏิบัติราชการสำนักสนองงานพระราชดำริ ทำหน้าที่ผู้อำนวยการส่วนศึกษาและพัฒนา มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

๑. ประสานงานควบคุม กำกับดูแล ติดตาม สนับสนุน และเร่งรัดการดำเนินงานศึกษาและพัฒนา ป่าไม้ ภายใต้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั่วประเทศ ๖ ศูนย์
๒. ศึกษา วิเคราะห์ พัฒนา กำกับ ติดตาม ประสานงาน สนับสนุนและเร่งรัดการดำเนินงานสรุปผลการปฏิบัติงาน รายงานผลการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านพืชมหัศจรรย์ป่ารักษาสิ่งแวดล้อม
๓. ศึกษา วิเคราะห์ พัฒนา กำกับ ติดตาม ประสานงาน สนับสนุนและเร่งรัดการดำเนินงานสรุปผลการปฏิบัติงาน รายงานผลการดำเนินงานโครงการครูป่าไม้สนองพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
๔. วางแผนและจัดทำงบประมาณงานประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ ได้แก่ การจัดนิทรรศการในวาระต่างๆ การจัดทำเอกสารและสิ่งพิมพ์ หรือบทความ เป็นต้น
๕. งานวิทยากร บรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าตามแนวพระราชดำริ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
๖. ประสานงานเตรียมการรับเสด็จฯ
๗. จัดทำฐานข้อมูลทางวิชาการและงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับ ให้นำตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงานโดยใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความชำนาญงานสูงในด้านวิชาการป่าไม้ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยากมาก และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย โดยมีลักษณะงานทั้งด้านการปฏิบัติการ ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน และด้านการให้บริการ ที่สำคัญ อาทิ การศึกษา วิเคราะห์เพื่อวางแผนและกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายของหน่วยงาน การติดตาม กำกับดูแล รวมถึงสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การประสานการดำเนินงานในระดับต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ตลอดจนการให้บริการและถ่ายทอดวิชาการและเทคโนโลยีแก่ผู้ปฏิบัติงานและประชาชนทั่วไป ในรูปแบบการจัดทำเอกสารเผยแพร่ การอบรม การสัมมนาผ่านช่องทางต่างๆ เป็นต้น

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

๑. เรื่องคู่มือการจัดกิจกรรมครูป่าไม้ สำนักสงฆ์งานพระราชดำริ

๒. ระยะเวลาที่ดำเนินการ.....เดือนมกราคม - กันยายน ๒๕๖๕

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

.....การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมครูป่าไม้ สำนักสงฆ์งานพระราชดำริ เป็นการรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล ความรู้ความเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นที่ทรัพยากร ป่าไม้และสัตว์ป่า เพื่อจัดทำเป็นหลักสูตรที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับเด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง ๙-๑๒ ปี คือนักเรียนที่เรียนอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ - ๖ โดยในการจัดกิจกรรมครูป่าไม้ สำนักสงฆ์งาน พระราชดำริ ได้จัดทำในลักษณะคู่มือของเจ้าหน้าที่เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ประกอบด้วยการนำเสนอ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ ขั้นตอน วิธีการนำเสนอ ตลอดจนสร้างสรรค์กิจกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหา โดยจัดทำเป็นเอกสารประกอบหลักสูตร จำนวน ๒ เล่ม คือ ๑. หนังสือคู่มือการจัดกิจกรรมครูป่าไม้ และ ๒. หนังสือแบบฝึกหัดประกอบกิจกรรมครู ป่าไม้ โดยการจัดกิจกรรมครูป่าไม้ สำนักสงฆ์งานพระราชดำริ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. เพื่อปลูกฝังให้ผู้ร่วมกิจกรรมตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า เกิดความรัก ห่วงแหน มีส่วนร่วม และจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์
๒. เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แนวพระราชดำริด้านการอนุรักษ์ และผลสำเร็จการดำเนิน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าของกรม อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๓. เพื่อแสวงหาความร่วมมือ สร้างเครือข่ายด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าใน ท้องถิ่น

.....ดังนั้น ในการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมครูป่าไม้ สำนักสงฆ์งานพระราชดำริ ผู้จัดทำผลงาน ใช้ความรู้ ด้านวิชาการที่สำคัญ เพื่อให้มีเนื้อหาที่จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมทั้ง ๓ ข้อ ดังกล่าว ข้างต้น โดยได้ประมวลความรู้ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ของผู้จัดทำคู่มือ ประกอบด้วยหัวข้อ ดังต่อไปนี้

๑. การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า
๒. แนวพระราชดำริด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๓. หลักสูตรการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๔. ความรู้และเทคนิคในการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับเด็ก
๕. ความรู้และเทคนิคในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ
๖. แนวคิดเรื่องการประเมินผลการเรียนการสอน
๗. การจัดทำเอกสารและสื่อการเรียนการสอน ระดับประถมศึกษา

.....โดยได้จัดทำเป็นเนื้อหา ออกแบบรูปเล่ม และเผยแพร่เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินงาน และเป้าหมายของงาน

.....กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักเกี่ยวกับการอนุรักษ์.....
 ...สงวน คุ้มครอง ปันฟู และดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์.....
 ...ประกอบด้วยพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และวนอุทยานทั่วประเทศ.....
 ...ซึ่งปัจจุบันมีพื้นที่กว่า ๗๓ ล้านไร่ โดยป้องกันพื้นที่ป่าอนุรักษ์เดิมให้คงอยู่ และฟื้นฟูพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม.....
 ...ให้คืนความสมบูรณ์ ด้วยกลยุทธ์ส่งเสริม กระตุ้น และสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา.....
 ...และบริหารจัดการอย่างเหมาะสม เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความ.....
 ...หลากหลายทางชีวภาพ ให้สามารถอำนวยประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม อันได้แก่ เป็นแหล่งต้นน้ำ.....
 ...อาหาร เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า เป็นแหล่งอาหาร แหล่งศึกษา ค้นคว้า วิจัย เป็นแหล่งท่องเที่ยวและ.....
 ...นันทนาการของประชาชนทั่วไปได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน โดยมีหน่วยงานส่วนกลางที่ตั้งอยู่ภูมิภาค.....
 ...คือสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑ - ๑๖ และสาขาทุกสาขา ประกอบด้วยหน่วยงานสนาม ได้แก่ อุทยาน.....
 ...แห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ หน่วย.....
 ...จัดการต้นน้ำ รวมถึงหน่วยงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการขยายผล เป็นหน่วย.....
 ...ขับเคลื่อนภารกิจต่างๆ เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน นั่นคือ เพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้ได้ร้อยละ ๒๕ ของ.....
 ...พื้นที่ประเทศ ภายในปี ๒๕๖๕

.....โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการขยายผล เป็นอีกหนึ่งหน่วยงานสนามที่มี.....
 ...ความสำคัญในการขับเคลื่อนพันธกิจของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยน้อมนำแนว.....
 ...พระราชดำริด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า.....
 ...มาจัดทำเป็นแผนงานและโครงการต่างๆ ให้สอดคล้องกับบทบาท ภารกิจ และอำนาจหน้าที่ตาม.....
 ...กฎหมายของหน่วยงาน โดยเน้นมาตรการและแนวทางในเชิงรุกสำหรับกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่.....
 ...ในและโดยรอบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ด้วยการจัดทำแผนงาน/โครงการที่ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้.....
 ...ขึ้น ลดการพึ่งพิงทรัพยากรจากป่า ในขณะที่เดียวกันก็ส่งเสริมให้พึ่งพาตนเองอย่างสร้างสรรค์และเป็นมิตร.....
 ...กับสิ่งแวดล้อม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกให้เด็กและ.....
 ...เยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของ.....
 ...ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า และเล็งเห็นปัญหาและผลกระทบต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น หากทรัพยากรเหล่านี้.....
 ...ถูกบุกรุกจนเสื่อมโทรมไม่สามารถทำหน้าที่ในการอำนวยประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่มนุษย์ได้.....
 ...หรือถูกทำลายจนหมดสิ้นไปในที่สุด ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และ.....
 ...สัตว์ป่าสำหรับเด็กและเยาวชน ในชุมชนที่ตั้งอยู่ในและโดยรอบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เป็นอีกหนึ่งแนวทาง.....
 ...สำคัญที่จะช่วยป้องกันปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าได้ในระยะยาวและยั่งยืน.....
 ...เพราะหากเราสามารถปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ให้เกิดขึ้นได้สำเร็จแล้ว โดยเฉพาะกับ.....
 ...เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ซึ่งจะเป็นเจ้าของทรัพยากรในอนาคต ให้พวกเขาเหล่านั้นรู้สึกถึงความ.....
 ...เป็นเจ้าของ เล็งเห็นคุณค่าและความสำคัญ ตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น จนสามารถวิเคราะห์และ.....
 ...ตัดสินใจในการมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติ เพื่อปกป้องทรัพยากรซึ่งเป็นสมบัติของทุกคนให้คงอยู่ต่อไป.....
 ...คู่มือการจัดกิจกรรมครูป่าไม้ ส่วนนักสนองงานพระราชดำริ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้.....
 ...เจ้าหน้าที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการขยายผล นำไปเป็นแนวทางในการจัด.....
 ...กิจกรรมการเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ให้กับเด็ก เยาวชน และนักเรียนใน.....
 ...โรงเรียนที่อยู่ในและโดยรอบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ประกอบไปด้วยเนื้อหาและวิธีการ ดังนี้

๑. การบรรยาย เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า เชื่อมโยงจากระดับที่เล็กไปจนถึงระดับใหญ่ โดยนำเสนอแนวคิด หลักการ และข้อเท็จจริง และวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของทรัพยากรในชุมชนเพื่อสร้างการรับรู้ร่วมกัน

๒. การจัดกิจกรรม เพื่อเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้และสร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน ผ่านกิจกรรมที่เหมาะสม โดยนำเทคนิควิธีการต่างๆ มาใช้ เช่น กิจกรรมนันทนาการในรูปแบบเกมและการแข่งขัน การทำงานศิลปะ การอ่านและการเขียนเรียงความ รวมถึงการเปิดเวทีให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียน

๓. การมอบหมายงาน เป็นการสร้างความรับผิดชอบ สร้างความผูกพันระหว่างที่ร่วมกิจกรรมระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

๔. การสร้างบทบาทสมมติ เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้จินตนาการและถ่ายทอดตามบทบาทสมมติที่ผู้สอนกำหนด ทำให้เข้าใจและเกิดมุมมองใหม่ด้านการอนุรักษ์มากยิ่งขึ้น

๕. การสร้างจิตสำนึกแห่งการอนุรักษ์ให้เกิดขึ้น เป็นการทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและตระหนักในความสำคัญ รวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาจิตใจ อันจะมีผลต่อพฤติกรรมต่อไป

๖. การส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งจะเป็นจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด หากดำเนินการได้สำเร็จ ผู้ร่วมกิจกรรมจะค่อยๆ เปลี่ยนความคิดและปรับพฤติกรรมไปในเชิงบวก

๗. การวัดและประเมินผลผู้ร่วมกิจกรรม โดยใช้รูปแบบอย่างง่าย (แบบทดสอบก่อนและหลัง) ในการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมครูป่าไม้ สำนักสงฆ์งานพระราชดำริ มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า แนวพระราชดำริด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นที่ด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า พระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์และด้านการศึกษาของเด็กและเยาวชน หลักสูตรการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินผล

ขั้นตอนที่ ๒ การจัดทำเนื้อหาของหลักสูตร คือ การรวบรวม ประมวล และสังเคราะห์เนื้อหาในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า แนวพระราชดำริ และหลักสูตรการเรียนระดับประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำมาเรียบเรียงให้สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียน โดยจัดทำเป็นเนื้อหาและแบบฝึกหัดสำหรับผู้เรียน

ขั้นตอนที่ ๓ การออกแบบเอกสาร ได้แก่ หนังสือคู่มือการจัดกิจกรรมครูป่าไม้ สำนักสงฆ์งานพระราชดำริ โดยการเรียบเรียงส่วนเนื้อหา แบบฝึกหัด แบบประเมิน และรูปแบบหนังสือให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมกิจกรรม

ขั้นตอนที่ ๔ การจัดทำรูปเล่มและการเผยแพร่

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

๕.๑ ผลสำเร็จของงานเชิงปริมาณ สามารถนำคู่มือที่จัดทำ ไปจัดพิมพ์เผยแพร่ในรูปแบบเล่ม และไฟล์ดิจิทัล

๕.๒ ผลสำเร็จของงานเชิงคุณภาพ

๑) สามารถนำเสนอหลักสูตร ตามคู่มือการจัดกิจกรรมครูป่าไม้ สำนักสงฆ์พระราชดำริ เพื่อรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภายนอก

๒) เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานสามารถนำคู่มือการจัดกิจกรรมครูป่าไม้ ไปดำเนินการจัดกิจกรรมได้

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

สามารถใช้หลักสูตรครูป่าไม้ ไปใช้จัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์แก่เด็กและเยาวชน โดยมีรูปแบบเนื้อหา วิธีการ และการประเมินผลที่ชัดเจน เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งแต่เดิมการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าแก่เด็กและเยาวชน โดยเฉพาะที่ดำเนินการโดยหน่วยงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการขยายผล แม้จะใช้ชื่อกิจกรรมที่เหมือนหรือคล้ายกัน แต่รายละเอียดการจัดกิจกรรมต่างกัน ดังนั้น การจัดทำเป็นคู่มือซึ่งมีรายละเอียดหลักสูตรที่ครบถ้วน สามารถศึกษารายละเอียด วิธีการ จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างมาตรฐานและเป็นหลักสูตรกลางในการจัดกิจกรรม โดยคาดหวังว่าจะสามารถนำผลที่ได้จากการนำไปปฏิบัติงานแต่ละปี มาปรับปรุงคู่มือดังกล่าวได้ ตามข้อมูลและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ สอดคล้องกับกลยุทธ์ส่งเสริม กระตุ้น และปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์แก่ชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นภารกิจที่สำคัญของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

ในการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมครูป่าไม้ สำนักสงฆ์พระราชดำริ จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลด้านอื่นๆ ที่จำเป็นเพิ่มเติม นอกเหนือจากความรู้ ความเข้าใจด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ซึ่งเป็นสมรรถนะและความชำนาญ ประสบการณ์ตรงของผู้จัดทำ โดยเฉพาะด้านการศึกษาตามหลักสูตรการเรียนการสอนของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งต้องค้นคว้า และสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ที่มีประสบการณ์ รวมถึง หลักการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ และกิจกรรมสำหรับเด็ก ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำคู่มือดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากที่สุด

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

๑. ในการรวบรวมข้อมูลเนื้อหาของหลักสูตร โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าซึ่งเป็นเนื้อหาหลัก จะต้องรวบรวมและเรียบเรียงเนื้อหาใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถในการรับรู้ของเด็กในช่วงอายุ ๙-๑๒ ปี บางครั้งต้องเขียนเนื้อหาขึ้นมาใหม่ โดยใช้ข้อความ ถ้อยคำที่ง่าย แต่ยังคงสาระความรู้ไว้เช่นเดิม
๒. การออกแบบในส่วนที่เป็นแบบฝึกหัดประกอบกิจกรรม จะต้องเน้นให้สนุกสนาน แต่ในขณะเดียวกันจะต้องตอบเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนแต่ละบท
๓. จากการติดตามการดำเนินงานในปีงบประมาณ ๒๕๖๕ พบว่า เด็กนักเรียนมีความหลากหลาย บางโรงเรียนเป็นชาติพันธุ์ เช่น ปกาเกอญอ ซึ่งมีข้อจำกัดในการอ่านและเขียน ดังนั้น ในการจัดทำคู่มือในส่วนของแบบฝึกหัดต้องลดการอ่าน เขียน แต่ใช้ภาพแทน

๙. ข้อเสนอแนะ

๑. ควรมีการติดตามและประเมินผลของการนำคู่มือไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า (กิจกรรมครูป่าไม้) ทุกปี เพื่อนำมาวิเคราะห์ประกอบการปรับปรุงหลักสูตร ต่อไป
๒. ภายหลังการจัดกิจกรรมตามคู่มือในแต่ละปี ควรมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อสรุปข้อเด่น ข้อด้อย ข้อจำกัด เพื่อปรับปรุงหลักสูตรในโอกาสต่อไป
๓. ควรมีการจัดการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะด้านการสอน การสื่อสาร การทำกิจกรรมนันทนาการ ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ
๔. การจัดกิจกรรมตามคู่มือ เป็นการเสริมสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ ซึ่งเป็นหนึ่งในภารกิจที่สำคัญของกรม ดังนั้น จึงควรสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมในพื้นที่ที่มีความพร้อม และขยายไปในพื้นที่ที่มีปัญหาให้ครอบคลุมและต่อเนื่อง ซึ่งควรเป็นการดำเนินการในระยะยาว

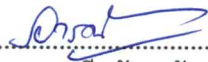
๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

๑. จัดพิมพ์เป็นหนังสือคู่มือ และนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมในโรงเรียนเป้าหมาย (บรรยาย+ทำกิจกรรม)
๒. จัดทำเป็นหนังสือ (file PDF) เผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ

๑๑. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี)

(๑) ไม่มี		สัดส่วนของผลงาน.....%
(๒)		สัดส่วนของผลงาน.....%
(๓)		สัดส่วนของผลงาน.....%

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ) ผู้ขอประเมิน
(นางสาววารุณี นันทะปัตย์)
วันที่ ๑๖ / มกราคม / ๒๕๖๗

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
(๑)	
(๒)	
(๓)	

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)
(นายพงษ์ศักดิ์ ด่วงโยธา)

(ตำแหน่ง) ผู้ตรวจราชการกรม
หัวหน้าฝ่ายอำนวยการสำนักสนองงานพระราชดำริ
วันที่ ๒๖ / ๑๑ / ๒๕๖๗

(ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล)

(ลงชื่อ)
(นายพงษ์ศักดิ์ ด่วงโยธา)

(ตำแหน่ง) ผู้ตรวจราชการกรม
หัวหน้าฝ่ายอำนวยการสำนักสนองงานพระราชดำริ
วันที่ ๒๖ / ๑๑ / ๒๕๖๗
(ผู้อำนวยการกอง/สำนัก ขึ้นไป)

หมายเหตุ : ๑. คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อยสองระดับ คือ ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป
อีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียว ก็ให้มีคำรับรองหนึ่งระดับได้
๒. การเสนอผลงานให้มีความยาวไม่น้อยกว่า ๕ หน้ากระดาษ A4

แบบการเสนอข้อเสนอแนวความคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน
(ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)

๑. เรื่องการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าสำหรับเด็กและเยาวชน

๒. หลักการและเหตุผล

ป่าไม้และสัตว์ป่า เป็นหนึ่งในทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง กล่าวได้ว่าป่าไม้เป็นจุดเริ่มต้นของสิ่งมีชีวิต แต่ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอันเกิดจากการพัฒนาด้านต่างๆ ทำให้ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย ประสบกับปัญหาความเสื่อมโทรมและการลดลงของทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ซึ่งเป็นผลมาจากการกระทำของมนุษย์ ที่สำคัญคือ การบุกรุกทำลายและการใช้ประโยชน์อย่างไม่เหมาะสม และมากจนขีดความสามารถที่ทรัพยากรจะรองรับได้ เช่น การขยายพื้นที่ทำการเกษตรเพื่อเพิ่มผลผลิต การใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างไม่เหมาะสม การขยายตัวของพื้นที่เมืองจนกระทบกับพื้นที่ป่าอนุรักษ์ การพึ่งพิงผลผลิตจากป่าจนเกินกำลังผลิต ตลอดจนการใช้ประโยชน์ในลักษณะของการท่องเที่ยวและนันทนาการซึ่งเกินความสามารถในการรองรับของทรัพยากร เหล่านี้ล้วนทำให้ระบบนิเวศถูกรบกวน ในระดับน้อยไปจนถึงรุนแรง อย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอและยาวนาน ทำให้ระบบนิเวศเสียสมดุล และส่งผลกระทบต่อมนุษย์ในที่สุด

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในฐานะหน่วยงานหลักด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าของประเทศ ได้ดำเนินการกิจในการอนุรักษ์ สงวน ค้มครอง ทำนุบำรุงและดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าให้คงอยู่ เพื่ออำนวยประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่ส่วนรวมได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน ด้วยกลยุทธ์ส่งเสริม กระตุ้น และสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและบริหารจัดการอย่างเหมาะสม ซึ่งนอกจากการปฏิบัติงานด้านการสงวนและค้มครองพื้นที่ป่าอนุรักษ์ โดยการตรวจตรา จับกุมผู้กระทำความผิด การลาดตระเวนเชิงคุณภาพเพื่อเก็บข้อมูลทางวิชาการและป้องกันการลักลอบกระทำความผิด การให้บริการข้อมูลวิชาการด้านป่าไม้ การให้บริการด้านที่พักและนันทนาการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์แล้ว ยังมีอีกภารกิจหนึ่งที่สำคัญ คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า โดยเฉพาะกับเด็ก ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในอนาคต เพราะหากสามารถสร้างการรับรู้ที่ถูกต้อง กระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ได้ จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมและเป็นผู้นำในการลงมือปฏิบัติ เพื่อการอนุรักษ์ร่วมกัน ดังนั้น หน่วยงานจึงควรให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็ก โดยเฉพาะที่อยู่ในชุมชนที่อยู่ในหรืออยู่รอบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียลำดับต้นในการบริหารจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์นั้น การจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า เพื่อให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนเป้าหมายดังกล่าว จึงเป็นอีกหนึ่งหนทางที่จะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในระยะยาวอย่างยั่งยืน

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

การจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าสำหรับเด็กและเยาวชน เน้นสำหรับในโรงเรียนที่อยู่ในและโดยรอบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เพื่อให้หน่วยงานสนามของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช นำไปใช้ในการจัดกิจกรรม ควรมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๑.๑ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าแก่เด็ก สร้างการรับรู้สถานการณ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าของประเทศไทย

๑.๒ เพื่อปลูกฝังให้เด็กตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า เกิดความรัก ห่วงแทน มีส่วนร่วม และมีจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์

๑.๓ เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีแนวคิดที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอนุรักษ์ รวมถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในเชิงบวก

๑.๔ เพื่อสร้างเครือข่ายโรงเรียนและเยาวชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในท้องถิ่น

๑.๕ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

๒. กลุ่มเป้าหมาย

การสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อมุ่งหวังจะสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์นั้น เริ่มได้ตั้งแต่เด็ก อย่างไรก็ตาม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำเป็นต้องทำในเด็กที่มีพัฒนาการและความพร้อมที่จะร่วมกิจกรรม กล่าวคือ สามารถอ่านออก เขียนได้ รับฟังและทำตามคำสั่ง หรือกฎ กติกาที่กำหนดได้ รวมถึงมีความรับผิดชอบสำหรับงานที่จะได้รับมอบหมายในการร่วมกิจกรรมด้วย ซึ่งช่วงวัยที่เหมาะสม คือระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ อายุระหว่าง ๑๐ - ๑๒ ปี

๓. เนื้อหาหลักสูตร

ควรเน้นเรื่องทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าเป็นสำคัญ เนื่องจากเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ประกอบกับในหลักสูตรการศึกษาระดับประถมศึกษา มักมีเนื้อหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่แล้ว ดังนั้นจึงควรจัดหลักสูตรที่เฉพาะเจาะจง และเติมเต็มในส่วนของ ป่าไม้ และ สัตว์ป่า เป็นสำคัญ โดยนำเสนอแบบแยกส่วนก่อน คือ ป่าไม้ และ สัตว์ป่า จากนั้นจึงค่อยเชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ในรูปแบบของระบบนิเวศ คุณค่าของระบบ และจะเกิดอะไรขึ้นหากระบบถูกทำลายจนเสียสมดุล ผลกระทบนั้นจะกลับสู่มนุษย์ในรูปแบบใดบ้าง เรามีหนทางป้องกันและแก้ไขอย่างไร จากนั้น ปิดท้ายด้วยการตั้งคำถามและช่วยกันวิเคราะห์ว่า ปัจจุบันสถานการณ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าของประเทศไทยเป็นอย่างไร เด็กอยากให้เป็นอย่างไร และจะอย่างไรถึงจะไปสู่จุดที่อยากเป็นได้ โดยเนื้อหาหลักสูตร อาจแยกได้ ดังนี้

- ป่าไม้ ความหมาย ประเภทของป่าไม้ พรรณไม้ในท้องถิ่น ประโยชน์และคุณค่า

- สัตว์ป่า ความหมายและประเภทของสัตว์ป่า สัตว์ป่าสงวนของไทย ถิ่นที่อยู่ของสัตว์ป่า และสถานการณ์สัตว์ป่าในประเทศไทย

- ระบบนิเวศ ความหมายและระบบนิเวศแบบต่างๆ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิต ห่วงโซ่อาหาร สายใยอาหาร ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศ แนวทางการรักษาสมดุลของระบบนิเวศ

- ผลกระทบและภัยธรรมชาติ ความหมายและรูปแบบของภัยธรรมชาติ สาเหตุ ความรุนแรง การป้องกันและบรรเทาความรุนแรง

- แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหา สถานการณ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าของประเทศไทยและของโลก แนวพระราชดำริด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

- การสร้างเสริมประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์ การนำผู้ร่วมกิจกรรมไปทัศนศึกษาหรือเยี่ยมชมหน่วยงานของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชที่อยู่ในท้องถิ่น เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า วนอุทยาน สวนรุกขชาติ สวนพฤกษศาสตร์ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการขยายผล หน่วยจัดการต้นน้ำ และสถานีควบคุมไฟป่า เป็นต้น

๓.๗ การวัดและประเมินผล

- แบบทดสอบก่อนและหลังร่วมกิจกรรม (Pre-test / post-test)

- ประเมินความพึงพอใจโดยผู้ร่วมกิจกรรม

- ประเมินโดยผู้จัดกิจกรรม

๔. สื่อการเรียนการสอน

- เอกสารประกอบ

- ข้อมูลจากสื่อสาธารณะ

- อุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์

- อุปกรณ์ต่างๆ สำหรับทำกิจกรรม เช่น กระดาษ สี ภาพโปสเตอร์ แผ่นพับ เป็นต้น

- ห้องเรียนธรรมชาติ

๕. จำนวนชั่วโมง/ระยะเวลาหลักสูตร

จัดกิจกรรม ๖ - ๘ ครั้ง ครั้งละ ๒ - ๓ ชั่วโมง อย่างต่อเนื่อง ใน ๑ ภาคการศึกษา (หรือปรับตามความเหมาะสม)

๖. กำหนดการจัดการเรียนการสอน

- การบรรยาย และการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน ตามเนื้อหาของหลักสูตร

- การจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียน เช่น การปลูกต้นไม้ การเพาะชำกล้าไม้ การทำฝายตามพระราชดำริ กิจกรรมสำรวจพันธุ์ไม้ในโรงเรียน กิจกรรมดูนก หรือจัดกิจกรรมจิตอาสารักษ์ป่า เป็นต้น

- เสริมสร้างประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์ โดยการนำนักเรียนไปทัศนศึกษาในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า วนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการขยายผล หรือหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่ จำนวน ๑ ครั้ง (เมื่อจัดกิจกรรมในชั้นเรียนครบถ้วนแล้ว)

- การวัดและประเมินผล โดยใช้แบบทดสอบ และการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน

๗. กำหนดเงื่อนไขการผ่านหลักสูตร

- มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐

- มีผลคะแนนตามเกณฑ์ที่ใช้วัดตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ (แบบทดสอบก่อนและหลังร่วมกิจกรรม (Pre - test / post - test))

- มีพฤติกรรมแสดงออกอันสามารถเชื่อมโยงกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าเพื่อสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ สำหรับเด็กและเยาวชน ในชุมชนที่อยู่ในและโดยรอบพื้นที่ป่าอนุรักษ์
๒. เด็กและเยาวชนที่ร่วมกิจกรรมได้รับความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญ ตลอดจนมีส่วนร่วม และมีจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า
๓. สามารถสร้างเครือข่ายโรงเรียนและเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในท้องถิ่น
๔. ได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของหน่วยงานกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ให้เป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของประชาชน

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑. หน่วยงานของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สามารถนำหลักสูตรการจัดกิจกรรมไปใช้ในดำเนินการ
๒. ร้อยละของผู้ร่วมกิจกรรมที่ผ่านเกณฑ์การวัดผลตามที่กำหนด
๓. ผู้ร่วมกิจกรรมแสดงออกเชิงพฤติกรรมในลักษณะที่เป็นผลดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า รวมถึงสิ่งแวดล้อมอื่นๆ
๔. ผู้ร่วมกิจกรรมเผยแพร่ และขยายผลไปสู่คนในครอบครัว และชุมชนได้

(ลงชื่อ) _____

(นางสาววารุณี นันทะปัตย์)

วันที่ ๑๖ / มกราคม / ๒๕๖๓

ผู้ขอประเมิน